

Şahane bir roman okudum: **YERYÜZÜ SÜRGÜNLERİ**

Osman Balcıgil

Yeryüzü Sürgünleri Şule Akşun'dan okuduğum ikinci roman. İlki Karanlıktan Doğan Aydınlık: Mithat Paşa'ydı. O, bir dönem romanı değil bir biyografik romandı.

Fransızlar için Volter, Montesqueiu, Rousso neyse, bizim için Mithat Paşa odur. Türk Aydınlanması'nın köşe taşıdır. Bu nedenle merakla okumuştum Şule'nin kitabını ve çok beğendiğimi yazmıştım.

Yeryüzü Sürgünleri'ni de çok beğendim!

***

Bilenler biliyor, Mastercamp'ta "Arka Planında Tarih Olan Roman Yazmak" başlıklı bir konferans veriyorum. Bu konferanslar dizisinde sürekli olarak tekrarladığım bir mesele var:

Bazı konular asla tarihe karışmaz! Eskimez! Bitmez! Tükenmez!

Yine sözünü ettiğim konferanslar dizisinde dillendirdiğim bir konu da Avrupalılar'ın Birinci ve İkinci Dünya Savaşları'nı, ABD'li yazar ve senaristlerin İkinci Dünya Savaşı'nı anlata anlata bitiremedikleri.

Büyük alt üst oluşlar böyledir. Çünkü geride, sıradan zamanlarla karşılaştırılması imkânsız insan hikayeleri bırakmışlardır.

Bizim topraklarımızda, Birinci Dünya Savaşı'nda yaşanan göç hikâyeleri de tam böyle. Bir zamanlar Osmanlı'ya ait olan Balkanlar'dan, gün gelip göçmemiz gerektiğinde, ortaya inanılması, anlatılması zor hikâyeler çıkmıştır.

Neredeyse göç eden insan sayısı kadar hikâyesi vardır Balkan göçmenlerinin. İki milyondan fazla insandan söz ediyorum. İki milyondan fazla dramatik, can yakıcı hikâye.

Aynı durum, bir zamanlar Anadolu topraklarında yaşamış ama göçmek zorunda kalmış öteki halklar için de geçerlidir. Rum, Ermeni ve öteki milliyet ve din mensupları, geride hayatlarını bırakıp gitmek zorunda kalmışlardır evleri belledikleri topraklardan.

Bana soracak olursanız, Balkanlardan Anadolu'ya göçenler kadar Anadolu'dan başka ülkelere göçmek zorunda kalanlar oldu. Ve onların hikâyeleri kuşkusuz daha az önemli değil.

***

Şule Akşun'un hikâyesini bence önemli kılan, sevmeme yol açan, gerçeklik duygusunu hiç kaybetmemesi ve bana (bir başka deyişle okuyucuya) geçirmesi.

Arka planında tarih olan romanlar yazmanın en zor yanı budur!

Evet, bir yanıla roman yazıyorsunuz, alıp başınızı ufuk çizgisine doğru koşabilirsiniz. Öte yandan sizi her zaman frenlemek zorunda olan bir tarihsel gerçeklik var. Onun ipine sarılmamanız halinde okuyanlar yazdıklarınıza hep kuşkuyla yaklaşacak, acaba sahiden böyle mi oldu sorusunu soracaklardır.

Şule Akşun bu soruyu okuyucusuna sordurmuyor. Sanki bir ailenin hikâyesini, bizzat kendilerinden dinliyormuş gibi okuyorsunuz Yeryüzü Sürgünlerini.

Böylece, Şule bir dönem ve biyografik romanlar yazarı olarak işini, tarihi eğip bükmeden, ona sadık kalarak yapıyor. Bir başka deyişle tarihe, geçmişe ihanet etmiyor.

***

Yeryüzü Sürgünleri'nin bir önemli yanı da yazarının dünyaya bir görüş açısından yaklaşıyor olması. Böyle olunca, hikâye havada kalmıyor, söze dönüşüyor.

Bu "söze dönüşmek" lafına lütfen dikkat! Sade suya tirit romanlara içerliyorum. Boşuna kâğıt, mürekkep tüketiyormuş gibi geliyorlar. Bir de tabi okuyucunun en kıymetlisi olan zamanlarını çalıyorlar.

Bu nedenle ben sözü olan yazıları, kitapları, romanları, şarkıları, oyunları, resimleri seviyorum.

Biraz da bu nedenle olsa gerek, arada bir bana "ama siz taraflısınız" diyorlar okuyucular.

Ben de onlara, "evet taraflıyım" diyorum ve açıklamaya çalışıyorum tarafımı.

(Sanıyorum Şule ve ben aynı taraftayız)

İnsan haklarından yanayız, kadın haklarından yanayız, çocuk haklarından yanayız. Faşizme karşıyız. Sınıf mücadelesinde yerimiz ezilenlerin yanı. Siyasal iktidarlara çalarlar, çırparlar, kimsesizlerin kimsesi olmazlar diye hep kuşkuyla yaklaşıyoruz.

Şule Akşun'un kitabını anti emperyalist zeminde temellendirmesinin nedeni tam olarak bu taraflılık. Bitmek tükenmek bilmeyen romantik yan. "Eşitlikçi ütopya".

Birinci Dünya Savaşı'nı ve İkinci Dünya Savaşı'nı başımıza saran emperyalizm, bugün üçüncüsünü bir başka formda sürdürüyor. Göreceksiniz, bugün yaşananlar ilerleyen yıllarda Birinci ve İkinci Büyük harp gibi/kadar anlatılacak. Gazze'de yaşanan soykırımı sakın hafife almayın. Dünya döndükçe hesaplaşılacak bir konu olarak insanlığın önüne gelecek. ABD'nin İran'ın üzerinde oluşturduğu baskı, bana soracak olursanız inanılması zor bir insanlık suçu. Akli başında Amerikan vatandaşlarının nasıl olup da utançlarından ölmediklerini aklım almıyor.

Hoş Avrupalılar da onlardan farklı değil ya! Nerede Avrupa Birliği müktesebatları? Elli yıldır yalan mı söylediler bütün dünyaya? Bence öyle!

***

Hasılı kelam, arka planında tarih olan romanları okumayı seviyorum.

Hele Şule Akşun gibi yazarların kaleminden çıkanlara bayılıyorum.